

lönösen értékelendő mindez, ha látjuk, hogy milyen ritka volt ez a megoldás a második világháború idején Európában, amikor csak néhány országban működött parlament, és még kevesebb volt azoknak az országoknak a száma, amelyekben a politikai ellenzék megszólalási lehetőséget kapott.

A szakmai program után dr. Faragó Tamás elnök beszámolt a szakosztály elmúlt háromévi munkájáról, majd megtartották a szakosztály tisztújító közgyűlését. A szakosztály elnökévé dr. Faragó Tamást a BCE tanszékvezető egyetemi tanárát, titkárává *Kasza Jánosné*t, a

KSH főtanácsosát választották. A szakosztály vezetőségének tagja lett *Joubert Kálmán*, a Népeségtudományi Kutató Intézet tudományos munkatársa, *Kapros Tiborné*, a KSH Borsod-Abaúj Zemplén megyei Igazgatóság igazgatója, *Marton Ádám*, a KSH ny. osztályvezetője és *Grábics Ágnes*, a KSH Életségvizsgáló és munkaügyi statisztikai főosztály főosztályvezető-helyettese.

Lakatos Miklós,

a *Statisztikai Szemle* főszerkesztője

E-mail: miklos.lakatos@ksh.hu

Vukovich György (1929–2007)

Pótolhatatlan veszteség érte a magyar hivatalos statisztikát és a tudományos életet. 2007. szeptember 22-én, 78. életévében elhunyt *dr. Vukovich György* kandidátus, a Központi Statisztikai Hivatal nyugalmazott elnöke.

1929. június 1-jén született Kassán (az akkori Csehszlovákiában). Édesapja, *dr. Vukovich István*, ügyvéd volt. Iskolai tanulmányait az akkor nagyrészt a magyar fennhatóság alá került Felvidéken kezdte. Innen kellett családjával később Magyarországra menekülnie. Gimnáziumi tanulmányait 1948-ban a gödöllői Premontrei Gimnáziumban fejezte be, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán 1952-ben állam- és jogtudományi oklevelet, 1957-ben doktorátusi címet szerzett. 1956-ban került a Központi Statisztikai Hivatalba, ahol hivatali tevékenységét a *Statisztikai Szemle* szerkesztőségében kezdte meg, majd átkerült a Népesedési és Szociálstatisztikai főosztályra, ahol a Népesedésszociálstatisztikai osztály főelőadója volt 1962-ig. Ebben az időszakban, amit a magyar demográfia „aranykorának” is nevezhetünk, többek kö-

zött *Acsády Györggyel*, *Miltényi Károllyal* és *Klinger András*sal együtt megújította a hazai demográfiai kutatásokat, és 1962-től az akkor megalakult Népeségtudományi Kutató Intézet tudományos főmunkatársaként működött.

Jelentős tevékenységet fejtett ki a demográfiai módszertani kutatásokban, a népesedési és a szociológiai kutatási főirányok szervezésében és koordinálásában.

Már az ötvenes évek végétől elkezdte tudományos tanulmányok publikálását, elsősorban a *Demográfia* és a *Statisztikai Szemle* hasábjain. A megjelent tanulmányok témái az alábbiakban foglalható össze:

- módszertani jellegű tanulmányok: a demográfia egyetemi oktatása, népszámlálás, népességi optimum, területi népesség előreszámítás, abortuszok hatásának módszertani vizsgálata, város-község népessége, lakásviszonyai, népesség és környezet,

- reprodukció: elemzés módszerei, termékenységi görbe,

- nupcialitás kérdései: házassági táblák, házassági mozgalom, házasság társadalmi különbségei, házassági mobilitás,

- alkoholizmus,
- arab országok demográfiája.

Életpályájának fontos állomásai voltak a nemzetközi demográfiai és statisztikai életben vállalt funkciók és feladatok. 1963 és 1966 között, három évig, az ENSZ kairói demográfiai központjában, az ENSZ Technikai Segély keretében oktató és tudományos kutatói munkát végzett. Kairói tartózkodása alatt, az Intézet munkatervének megfelelően, elsősorban a demográfiai módszertan terén végzett kutatásokat, főleg a demográfiai paraméterek hiányos adatokból való becslésével foglalkozott. 1966-ban, hazatértét követően, kinevezték a KSH Népeségtudományi Kutatóintézet igazgatóhelyettesének, amely tisztségét 1968-ig töltötte be.

1968 és 1972 között az ENSZ Genfi Irodája keretében működő Társadalmi Ügyek főosztályán dolgozott demográfus beosztásban. Ez alatt különböző nemzetközi szervezetek ülésén (WHO, OECD, Munkaügyi Hivatal, Európa Tanács) gyakran képviselte az ENSZ Titkárságát. Nemzetközi demográfiai tevékenysége elismeréseként az 1994 őszén megrendezett kairói világ népesedési konferencia egyik alelnökének választották meg.

1972-ben, a Központi Statisztikai Hivatalba történt visszatérésekor kinevezték a Társadalmi Szolgáltatási Statisztika főosztályon akkoriban megalakult Környezetstatisztikai osztály vezetőjévé, majd 1974-től 1980-ig főosztályvezető-helyettesi beosztásban dolgozott.

A hetvenes évek második felében címzetes egyetemi docensi címet kapott, majd megszerelte a szociológiai tudomány kandidátusa tudományos fokozatot.

1980-ban kinevezték a Társadalmi statisztikai főosztály vezetőjének, amelyet tíz éven át irányított. Beosztásával összefüggésben foglalkozott a társadalmi statisztika legkülönbözőbb területeivel, valamint integrált továbbfejlesztésével. A környezeti statisztika és információrendszer, különösen ennek népesedési és

társadalmi vonatkozásai terén végzett kutatásokat és – részben ezekhez kapcsolódóan – lakásszociológiai problémákkal is foglalkozott. Ezzel egyidejűleg vizsgálódásokat kezdett az életminőség témakörében is. Nem hanyagolta el korábban megkezdett demográfiai kutatásait sem. *Cseh-Szombathy Lászlóval és Andorka Rudolf*tal együtt részt vett az öngyilkosság kutatásában. Ugyancsak behatóan foglalkozott az öregedés kérdéseivel és 1986-ban jelentős tanulmányt publikált.

1990-ben *Antall József* miniszterelnök kinevezte a Központi Statisztikai Hivatal rendszerváltás utáni első elnökévé, amely tisztséget öt éven keresztül töltötte be 1995-ben történt nyugdíjazásáig. A második világháború után kinevezett elnökök között Vukovich György volt a KSH harmadik olyan elnöke, aki a Hivatal dolgozói közül került ki. Ötéves elnöksége elején a társadalmi átmenet nehézségeivel kellett megküzdenie. Az anyagi erőforrások és a szakember-utánpótlás csökkenése okozta a legnagyobb problémákat. Sikerült azonban a Hivatalt együtt és megfelelő színvonalon tartani. A KSH – sok más állami szervvel ellentétben – a „béke szigete” maradt, ahol sem 1990-1991-ben, sem 1994–1995-ben nem történt politikai indíttatású elbocsátás vagy kívülről történő politikai beavatkozás személyi kérdésekben. Mindezt olyan helyzetben kellett véghez vinni, amikor a Hivatal kevés segítséget kapott a kormánytól és a minisztériumoktól. Vukovich György elnöksége idején, 1992-ben, a miniszterelnök jelenlétében ünnepelte a Hivatal fennállásának 125 éves évfordulóját, ami ráirányította az ország figyelmét a statisztikai tevékenységre. Ugyancsak ez alatt az időszak alatt fogadta el az Országgyűlés az új, statisztikai törvényt, amely biztosította a korszerű statisztikai munka kereteit.

Új módszereket vezettek be, amelyek között legjelentősebb a reprezentatív módszerek bevezetése a gazdaságstatisztikában. Megin-

dult a rendszeres együttműködés az Európai Bizottsággal, illetve annak statisztikai hivatalával, az Eurostattal. Ennek köszönhetően, uniós forrásokból lehetett biztosítani a KSH gépparkjának megújítását. Az Európai Unióval való kapcsolat betetőzését jelentette, hogy 1994. január 17-én, Brüsszelben, az Európai Közösséghez való csatlakozás feltételeként, magyar részről Vukovich György írta alá az Európai Statisztikai rendszer megalapozását célzó egyezményt, amely meghatározta a hivatalos statisztika helyzetét a demokráciában, és rögzítette a megfelelő információáramlást. Intenzívebbé vált a kapcsolat az ENSZ illetékes intézményeivel, az Európai Statisztikusok Értekezletével, illetve az ENSZ Statisztikai és Népesedési Bizottságával.

Elnöksége idején és azt követően is, kormányzati igényre, behatóan foglalkozott népesedéspolitikai kérdésekkel. A Kormány által 1993-ban elfogadott, ám meg nem valósított, népesedéspolitikai határozat nem kis részben az ő 1991-ben megjelent „Magyarország népesedés politikája” c. tanulmányán nyugodott. Ezt követően jelent meg 1995-ben „A magyar népesedéspolitika néhány vonatkozása” c. tanulmánya. Ebben az időben, az MTA Demográfiai Bizottsága Népesedéspolitikai Albizottsága elnökeként kívánta elérni az átfogó és hatékony magyar népesedéspolitika kialakítását, sajnos azóta is sikertelenül. A kilencvenes évek második felében a magyar demográfia képviselői őt választották elsőként az MTA Közgyűlése doktori küldöttének. Ezt a tisztségét két cikluson át töltötte be.

Szólunk már korábbi nemzetközi tevékenységéről. Főosztályvezetői, de még inkább elnöki működése alatt ugyancsak jelentős nemzetközi munkát fejtett ki. Részt vett az ENSZ Statisztikai és Népesedési Bizottsága, az Európai Statisztikusok Értekezlete számos ülésén, a Nemzetközi Statisztikai Intézet kongresszusain. A magyar kormánydelegáció veze-

tője volt az 1993. évi genfi Európai Regionális Népesedési Értekezleten és az 1994. évi kairói Népesedési és Fejlesztési Világkongresszuson.

Tagja volt a Nemzetközi Népesedési Uniónak és a Nemzetközi Statisztikai Intézetnek. A magyar tudományos társaságok közül tagjai közé sorolhatta a Magyar Statisztikai Társaság, a Magyar Szociológiai Társaság és a Magyar Közgazdasági Társaság. Tagjai közé választotta a Magyar Tudományos Akadémiának mind a Demográfiai Bizottsága, mind pedig a Statisztikai Bizottsága és mindkettőnek tagja maradt élete végéig. Az utóbbi Bizottság elnökeként is működött. Tagja volt a Tudományos Minősítő Bizottság Szociológiai Szakbizottságának is. Számos hazai és nemzetközi tudományos ülésen vett részt, amelyeken több előadást tartott különböző demográfiai és statisztikai kérdésekről.

Szakmai munkáját számos alkalommal kiüntették, megkapta a Munka Érdemrend ezüst és arany fokozatát, valamint a Fényes Elek Emlékérmét.

Hivatali és kutató munkája mellett oktatott az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán társadalom- és népesedési statisztikát, igazgatási és környezeti statisztikai tárgyköröket.

Demográfiai szervező munkája keretében, már a folyóirat megindulása óta részt vett a *Demográfia* szerkesztésében. Előbb szerkesztő, majd 1981 és 1989 között felelős szerkesztő, 1980-tól élete végéig pedig a szerkesztőbizottság tagja volt. A *Statisztikai Szemlénél* 1990 és 1995 között a szerkesztőbizottság elnöki tisztét töltötte be, majd 1999-ig a szerkesztőbizottság tagja volt.

Vukovich György halálával az egész magyar statisztikustársadalom egyik legértékesebb és legtapasztaltabb tagját veszítette el. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Klinger András,

a KSH ny. elnökhelyettese

A Demográfiaiban megjelent főbb munkái

- A demográfia egyetemi oktatása a nyugati államokban. 1958. 1. sz. 321–326. old.
- Az 1959. évi népszámlálási próbafelvétel néhány módszertani kérdése. 1959. 2. sz. 101–111. old.
- Megjegyzések a népességi optimum kérdéséhez. 1959. 2. sz. 274–299. old.
- A magyar házassági mozgalom néhány jellegzetessége. 1960. 3. sz. 159–191. old.
- Az alkoholizmus egyes demográfiai és szociális jellemzői. 1961. 4. sz. 211–244. old.
- A magyarországi házassági mozgalom néhány jellegzetessége. 1961. 4. sz. 459–467. old.
- A három alapvető társadalmi réteg házassági mobilitása. 1962. 3. sz. 288–314. old.
- A házassági mobilitás néhány kérdése Budapesten. 1962. 4. sz. 594–599. old.
- Egyes arab országok termékenységi és halandósági színvonalának becslése. 1966. 2. sz. 162–177. old.
- A reprodukció elemzésének néhány kérdése. 1967. 2. sz. 258–269. old.
- A termékenységi görbe és a születésszám (néhány gyakorlati probléma). 1969. 1. sz. 65–71. old.
- A regionális és város-község szerinti népesség-előreszámítások néhány problémája. 1973. 1. sz. 43–57. old.
- Módszertani megjegyzések az abortusz hatásainak vizsgálatához. 1974. 1. sz. 63–73. old.
- A városok és a községek népessége, lakásviszonyai. 1975. 2–3. sz. 271–285. old.
- Népesség és környezet. 1976. 2–3. sz. 256–285. old.
- Az öregedés társadalmi vonatkozásai Magyarországon. 1986. 2–3. sz. 145–168. old.
- Magyarország népesedéspolitikája. 1991. 1–2. sz. 61–70. old.
- A magyar népesedéspolitika néhány vonatkozása. 1996. 2–3. sz. 136–144. old.

A Statisztikai Szemlében megjelent főbb munkái

- A polgári termelékenységelmélet néhány kérdése. 1958. 8–9. sz. 803–821. old.
- Az alkoholizmusra vonatkozó statisztikai felvétel módszereiről. 1960. 8–9. sz. 850–863. old.
- ANDORKA RUDOLF – CSEH-SZOMBATHY LÁSZLÓ (szerzőtársakkal): A budapesti alkoholisták. 1968. 12. sz. 1221–1239. old.
- A környezeti statisztika kialakulása a KGST keretében. 1979. 1. sz. 63–74. old.
- A társadalomstatisztika és a társadalmi szolgáltatások. 1978. 7. sz. 713–719. old.
- A Nemzetközi Statisztikai Intézet 42. konferenciája. 1980. 4. sz. 375–387. old.
- Az ENSZ Statisztikai Bizottságának 22. ülészaka. 1983. 7. sz. 717–724. old.
- Népesség – urbanizáció – környezet. 1984. 6. sz. 573–583. old.
- A főbb társadalmi folyamatok, 1981–1985. (I.) 1986. 11. sz. 1053–1064. old.
- A főbb társadalmi folyamatok, 1981–1985. (II.) 1986. 12. sz. 1165–1181. old.
- A diplomások képzésének és továbbképzésének statisztikai vizsgálata. 1986. 7. sz. 698–708. old.
- MÓRITZ PÁLNÉ – PÁRNICZKY GÁBOR (szerzőtársakkal): A lakosság egészségi állapotának vizsgálata. 1989. 1. sz. 66–74. old.
- Konferencia Kairóban a népszámlálási adatok közzétételéről és felhasználásáról. 1989. 12. sz. 1115–1118. old.
- Emlékezés és előrettekintés. 1992. 8–9. sz. 654–663. old.